

MỘT SỐ HÌNH THỨC VÀ BIỆN PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ SỬ DỤNG SÁCH GIÁO KHOA TRONG DẠY HỌC HÓA HỌC Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

NGUYỄN THỊ TRÚC MAI*

TÓM TẮT

Sách giáo khoa (SGK) là tài liệu học tập không thể thiếu đối với HS. Biết cách sử dụng SGK một cách khoa học sẽ đem lại kết quả học tập cao hơn. Bài báo này trình bày các vấn đề cơ bản về SGK: khái niệm, cấu trúc, tác dụng, các hình thức sử dụng và một số biện pháp nâng cao hiệu quả sử dụng trong dạy học Hóa học ở trường trung học phổ thông (THPT).

Từ khóa: sách giáo khoa, Hóa học, trung học phổ thông.

ABSTRACT

*Some approaches and measures to increase the efficiency of textbook use
in teaching and learning chemistry in high schools*

Textbook is an indispensable learning material for students. Using it scientifically will bring better academic results. This article presents basic issues of textbook: concepts, structure, effects, some approaches and measures to improve the efficiency of textbook use in teaching and learning chemistry in high schools.

Keywords: textbooks, chemistry, high school.

1. Sách giáo khoa

1.1. Khái niệm

Theo Đại từ điển tiếng Việt : “*Sách giáo khoa là sách soạn theo chương trình để dạy và học trong nhà trường*” [6].

Trong Luật Giáo dục, chương 2, mục 2, điều 29 : “*Sách giáo khoa cụ thể hóa yêu cầu về nội dung kiến thức và kỹ năng quy định trong chương trình giáo dục của các môn học ở những lớp của giáo dục phổ thông, đáp ứng yêu cầu về phương pháp giảng dạy phổ thông. Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành chương trình phổ thông, duyệt sách giáo khoa để sử dụng chính thức, ổn định, thống*

nhất trong giảng dạy, học tập ở các cơ sở giáo dục phổ thông, trên cơ sở thẩm định của Hội đồng quốc gia thẩm định chương trình giáo dục phổ thông và sách giáo khoa” [1].

Theo Nguyễn Xuân Trường: “*Sách giáo khoa là tài liệu nhằm cụ thể hóa chương trình môn học qua một hệ thống các bài học*” [5].

1.2. Cấu trúc

Nhìn chung, SGK của các môn học hoặc đối với cùng môn học cho những lớp học có thể có vài đặc điểm khác nhau trong cấu trúc. Về mặt lí thuyết, mô hình cấu trúc SGK thường gồm 3 phần: phần đầu, phần giữa và phần cuối.

- Phần đầu SGK mỗi môn học gồm

* HVCH, Trường Đại học Sư phạm TPHCM

có: trang bìa chính và bìa lót. Trên đó ghi tên Bộ Giáo dục và Đào tạo, tên tác giả, tên sách, tên lớp, tên Nhà xuất bản và năm xuất bản. Tùy theo từng môn học mà phần đầu có thêm những thông tin khác.

- Phần giữa SGK là phần chính của sách, tùy theo đặc trưng bộ môn mà SGK có cấu trúc theo phần hay chương. Bên trong các phần hay chương này là các bài học, đó là những đơn vị kiến thức của môn học được trình bày dưới dạng lời văn, hình ảnh (ảnh chụp, tranh vẽ, sơ đồ, lược đồ, bản đồ...) và những chỉ dẫn về cách tiến hành các hoạt động học tập để lĩnh hội các đơn vị kiến thức.

- Tùy theo tính chất của môn học mà nội dung phần cuối khác nhau, phần cuối SGK thường có những phần sau: mục lục của SGK, mục lục tra cứu, phần phụ lục...

1.3. Tác dụng

SGK là phương tiện dạy và học rất quan trọng đối với giáo viên (GV) và học sinh (HS). SGK có những tác dụng sau đây:

1.3.1. Đối với học sinh

HS là đối tượng phục vụ hàng đầu của SGK. Những tác dụng mà SGK mang lại cho đối tượng này là rất lớn, có thể liệt kê như sau:

- Cung cấp cho HS những kiến thức, kỹ năng cơ bản, hiện đại, thiết thực và có hệ thống theo những quy định trong chương trình của môn học.

- Góp phần hình thành cho HS phương pháp học tập tích cực, khả năng tự học, tự nghiên cứu môn học. SGK là tài liệu quan trọng nhất để HS tự học, tự

tiếp thu tri thức cần thiết cho bản thân.

- Tra cứu, tham khảo: SGK được coi là một công cụ tin cậy, có tính thuyết phục cao đối với HS, giúp cho HS tìm kiếm được những thông tin chính xác, phù hợp với lứa tuổi, với trình độ hiện tại của HS.

- Tạo điều kiện cho HS tự kiểm tra, đánh giá kiến thức, kỹ năng, tự khẳng định khả năng của mình đối với môn học, từ đó có những biện pháp cụ thể để tự bổ sung kiến thức và kỹ năng cho mình.

- Giúp HS củng cố và vận dụng những hiểu biết trong những tình huống khác nhau của thực tiễn, đảm bảo sự bền vững và tính hiệu quả của kiến thức và kỹ năng cho HS. Đồng thời giúp HS liên kết những kiến thức kỹ năng đã học với cuộc sống và sản xuất nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống cá nhân, gia đình và cộng đồng.

- Phát triển ở HS khả năng ứng xử, có hành vi văn minh, ý thức được vị trí của mình trong gia đình, nhà trường và xã hội; góp phần giáo dục đạo đức, thẩm mỹ và nhân cách cho HS.

- Chuẩn bị và tạo điều kiện cho HS tiếp tục học lên hoặc vào các trường học nghề hoặc tham gia các hoạt động của đời sống xã hội.

1.3.2. Đối với giáo viên

SGK không chỉ phục vụ cho quá trình học của HS mà còn phục vụ cho quá trình dạy của GV, cụ thể như sau:

- Quy định phạm vi và mức độ kiến thức, kỹ năng mà GV cần phải chuyển tải đến HS.

- Giúp GV có phương hướng hành

động trong việc tổ chức các hoạt động dạy học, khơi gợi và phát huy khả năng tự học của HS.

- Hỗ trợ cho GV trong việc thiết kế giáo án, trong việc tổ chức, điều khiển các hoạt động học tập và đánh giá HS.

- Là phương tiện dạy học của GV trong các giờ lên lớp.

2. Các hình thức sử dụng SGK trong dạy học Hóa học ở trường THPT

Tùy theo từng nội dung kiến thức, từng ngữ cảnh học tập mà có thể vận dụng các hình thức sử dụng SGK sau đây:

2.1. Đọc to cho cả lớp nghe

Hình thức này đơn giản, dễ sử dụng; giúp cho những học sinh yếu – kém có cơ hội tham gia vào bài học. Đồng thời rèn cho HS kỹ năng đọc như: mức độ to, rõ; sự lưu loát, diễn cảm. Hạn chế của hình thức này là HS không phải động não suy nghĩ nên không giúp phát triển tư duy.

2.2. Tìm chữ thần

Trong câu có những từ/cụm từ quan trọng là linh hồn của câu. Nếu thay thế những từ này có thể làm hiểu sai ý của câu hay của đoạn văn, những từ như vậy được gọi là "chữ thần". Để tìm được chữ thần có thể thực hiện như sau:

- Bước 1: Đọc thật chậm câu hoặc đoạn văn trong SGK.

- Bước 2: Tìm các chữ quan trọng, không thể bỏ đi.

- Bước 3: Gạch chân dưới các chữ vừa tìm được.

HS nên thực hiện hình thức này lúc chuẩn bị bài trước khi lên lớp.

2.3. Tóm tắt nội dung một đoạn trong SGK

Tóm tắt có nghĩa là trình bày lại nội dung của đoạn văn gốc một cách ngắn gọn mà vẫn giữ được ý tứ ban đầu của nó. Làm được việc này sẽ giúp HS nắm được ý chính của đoạn văn nên sẽ hiểu vấn đề một cách rõ ràng và sâu sắc, tạo điều kiện thuận lợi cho việc ghi nhớ và ôn tập kiến thức. Khi tóm tắt ta thực hiện như sau:

- Bước 1: Đọc đoạn văn cần tóm tắt.

- Bước 2: Tìm các ý chính của đoạn.

- Bước 3: Thiết lập mối quan hệ giữa các ý một cách ngắn gọn, súc tích mà vẫn đảm bảo không làm thay đổi ý ban đầu.

2.4. Lập dàn ý nội dung bài học theo SGK

Có dàn ý HS sẽ nắm được bài một cách tổng quát nhất và có hệ thống; tạo điều kiện cho việc ghi nhớ nội dung bài học một cách rõ ràng, không bị nhầm lẫn giữa các nội dung kiến thức. Dàn ý được lập với các bước thực hiện như sau:

- Bước 1: Đọc nhanh một lượt SGK (chú ý các đề mục của bài).

- Bước 2: Đọc kỹ lại SGK để tìm ý chính, ý phụ trong các phần của bài học.

- Bước 3: Thiết lập mối quan hệ giữa các nội dung dưới dạng sơ đồ.

Chú ý: khi xây dựng mối quan hệ giữa các ý phải đi từ ý lớn đến ý nhỏ; ý chính đến ý phụ. Tốt nhất ta nên lập dàn ý chung rồi mới lập dàn ý chi tiết.

2.5. Dựa vào SGK trả lời các câu hỏi

Sử dụng câu hỏi trong học tập không những rèn cho HS khả năng tư duy mà còn giúp các em tự tin hơn. Các câu

hỏi của GV cũng chính là gợi ý để tìm ra nội dung kiến thức cần lĩnh hội, như vậy trả lời được các câu hỏi là HS đã tự lĩnh hội được kiến thức. Khi sử dụng câu hỏi, không nên dùng những câu quá dễ hoặc quá khó; nên đặt những câu hỏi kích thích sự hứng thú tìm tòi của HS hoặc cần phải phân tích, suy luận từ kiến thức trong SGK. Để trả lời các câu hỏi có thể thực hiện như sau:

- Bước 1: Xác định nội dung câu hỏi nhằm vào phần nào trong SGK.
- Bước 2: Đọc thầm phần nội dung đã xác định ở bước 1.
- Bước 3: Vạch ra các ý/ suy luận các ý trong phần đã đọc thầm để trả lời câu hỏi.
- Bước 4: Kết nối các ý để có câu trả lời hoàn chỉnh.

2.6. Khai thác thông tin từ hình vẽ, mô hình trong SGK

Khác thác thông tin từ hình vẽ, mô hình giúp rèn cho HS kỹ năng quan sát, phân tích và diễn đạt; HS hiểu bài sâu sắc và đầy đủ hơn. Hình thức này nhằm khai thác nội dung kênh hình của SGK nên chỉ sử dụng ở một số phần có hình vẽ, sơ đồ và thường bị HS bỏ qua vì không phải ai cũng có khả năng tìm ra các kiến thức ẩn trong các hình vẽ, mô hình. Vì vậy, để thực hiện có hiệu quả cần qua các bước như sau:

- Bước 1: Quan sát toàn bộ hình vẽ, mô hình.
- Bước 2: Mô tả lại theo sự quan sát của bản thân.
- Bước 3: Phân tích và đưa ra nhận xét về nội dung kiến thức ẩn chứa bên

trong.

2.7. So sánh, phân tích các bảng số liệu trong SGK

Theo Từ điển tiếng Việt thì so sánh có nghĩa là: “xem xét để tìm ra những điểm giống nhau, tương tự hoặc khác biệt về mặt số lượng, kích thước, phẩm chất...” còn phân tích có nghĩa là: “chia tách ra để giảng giải, nghiên cứu”. Dù định nghĩa có khác nhau nhưng cả hai đều là qua những cái bên ngoài để tìm ra bản chất bên trong vấn đề cần xem xét. Hình thức này rèn cho HS kỹ năng quan sát, so sánh, phân tích các con số trong bài học, đồng thời giúp phát triển tư duy. Đây là một yêu cầu tương đối cao, có thể là khó khăn đối với HS trung bình – yếu. Để thực hiện được cần luyện tập qua các bước như sau:

- Bước 1: Xem thông tin một cách tổng quát. (Bảng số liệu trình bày về nội dung gì? của những chất nào?).
- Bước 2: So sánh các con số trong bảng số liệu.
- Bước 3: Phân tích, nhận xét về nội dung ẩn chứa bên trong bảng số liệu.

2.8. Dựa vào SGK giải thích các tình huống, các hiện tượng thực tiễn

Mục tiêu cao nhất mà một bài học hướng tới là HS biết vận dụng các kiến thức lí thuyết đã học để giải thích các tình huống, các hiện tượng thực tiễn. Điều này giúp HS hứng thú với việc học tập và yêu thích môn học hơn. Tuy nhiên, do nội dung thi cử nặng về kiến thức lí thuyết và bài tập nên việc làm này ít được quan tâm thực hiện. Bên cạnh đó, thời gian trên lớp không đủ để vừa truyền đạt

kiến thức vừa cho HS vận dụng thực hành. Vì vậy, để hình thức này thực hiện có hiệu quả, GV cần lên kế hoạch và phân bố bài giảng hợp lí, còn HS cần tiến hành các bước sau:

- Bước 1: Định hình những kiến thức đã học liên quan đến tình huống hoặc hiện tượng đang xét.
- Bước 2: Đọc nhanh lại nội dung kiến thức trong SGK.
- Bước 3: Tìm mối liên hệ giữa nội dung kiến thức với các tình huống, hiện tượng của GV đưa ra.
- Bước 4: Vận dụng kiến thức liên quan để giải thích.

2.9. Đặt câu hỏi cho từng nội dung bài học (người học đặt câu hỏi)

Đây là một hình thức mới, giúp phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; đồng thời tạo mối liên hệ hai chiều giữa thầy và trò, tạo không khí lớp học sôi động. Sử dụng hình thức này trong các bài ôn tập, tổng kết sẽ mang lại hiệu quả rất cao. Tuy nhiên, hình thức này lại tốn nhiều thời gian và nếu GV không biết cách điều khiển lớp học sẽ dễ bị thụ động và không đạt kết quả học tập như mong muốn. Có thể đặt câu hỏi qua các bước như sau:

- Bước 1: Xem lại nội dung bài học trong SGK.
- Bước 2: Đặt các câu hỏi xoay quanh các ý chính của bài hoặc đặt các câu hỏi mà bản thân cần giải đáp.
- Bước 3: Cùng nhau thảo luận để trả lời các câu hỏi này.

2.10. Làm bài tập với SGK

Bài tập trong SGK là những bài đã

được chọn lọc và bám sát nội dung bài học. Vì vậy, HS làm bài tập trong SGK là cách tốt nhất giúp HS ôn luyện, củng cố và khắc sâu kiến thức đã học. Khi giải bài tập có thể thực hiện như sau:

- Bước 1: Đọc đề bài trong SGK.
- Bước 2: Tóm tắt đề.
- Bước 3: Xác định và xem lại nội dung kiến thức liên quan trong SGK.
- Bước 4: Phân tích tìm hướng giải.
- Bước 5: Tiến hành giải.

2.11. Sử dụng SGK để chuẩn bị bài trước khi lên lớp

Thời gian học trên lớp dường như không đủ để HS tiếp nhận và hiểu kĩ nội dung bài học, vì vậy mà việc chuẩn bị bài trước khi lên lớp được xem là một giải pháp mang lại hiệu quả học tập cao. Tuy nhiên khi học ở nhà, không có sự hướng dẫn của GV nên HS dễ đọc lan man, hiểu sai nội dung kiến thức; hơn nữa GV cũng khó kiểm tra được việc học của HS. Để đạt hiệu quả như mong đợi HS cần thực hiện qua các bước như sau:

- Bước 1: Đọc nhanh SGK để xem nhiệm vụ nằm ở phần nào, có vấn đề gì chưa rõ cần trao đổi với GV.
- Bước 2: Ghi lại kết quả làm việc bằng cách đánh dấu vào sách hoặc ghi thành nội dung ở vở bài tập.

3. Một số biện pháp nâng cao hiệu quả sử dụng SGK trong dạy học Hóa học ở trường THPT

Dựa vào đặc điểm của SGK, đặc trưng của môn học cùng với thực trạng dạy học hiện nay, có thể đưa ra một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng SGK.

3.1. Rèn cho HS các kỹ năng làm việc với SGK

Để sử dụng SGK thật hiệu quả, HS cần có những kỹ năng như: đọc, tìm chữ thân, tóm tắt, lập dàn ý, so sánh, phân tích, tìm câu trả lời.

Trong số các kỹ năng nêu trên thì kỹ năng đọc là rất quan trọng, có kỹ năng đọc sẽ tạo tiền đề tốt để hình thành các kỹ năng còn lại. Để việc đọc có hiệu quả thì phải đọc có chủ đích, có nghĩa là cần phải biết mục đích chính trước mỗi lần đọc và đọc theo mục đích đó. Việc đọc không phải là đảo mắt qua các trang trong SGK. Khi đọc hãy đọc một cách tích cực và chủ động; luôn để ý và tập trung vào những chỗ in đậm hay in nghiêng; cố gắng đọc tất cả mọi thứ, chú ý các bảng biểu, sơ đồ và hình minh họa...

Các kỹ năng còn lại: tìm chữ thân, tóm tắt, lập dàn ý, so sánh, phân tích, tìm câu trả lời đã được trình bày chi tiết ở mục 2 của bài báo này.

3.2. Tạo thói quen đọc sách trước khi đến lớp

Nhiều HS thường không đọc bài mới trước khi đến lớp vì cho rằng việc này không quan trọng, chỉ cần lên lớp nghe thầy cô giảng bài là đủ. Nhưng thật sự lại không phải như vậy, việc đọc bài trước giúp HS định hình được kiến thức, nhờ đó HS dễ dàng tiếp thu bài, hiểu bài sâu hơn và nhớ lâu hơn.

Để hình thành một thói quen cần có sự kiên nhẫn, thực hiện thường xuyên. Ban đầu, nếu các em chưa nhận ra được lợi ích của việc đọc bài trước khi đến lớp, GV nên yêu cầu các em thực hiện dưới

dạng các nhiệm vụ và dần dần các em thấy được lợi ích của hoạt động này thì các em sẽ tự giác thực hiện mà không cần GV phải nhắc nhở. Sau khi đọc xong nội dung bài học các em cũng có thể lập dàn ý cho bài học hay ghi lại các chỗ không hiểu để hôm sau nghe giảng chú ý đến đoạn đó hơn hoặc có thể hỏi thầy cô giáo.

3.3. Tăng thời gian cho HS làm việc với SGK

Thời gian trên lớp là cố định, vì vậy GV cần có những biện pháp để HS làm việc với SGK đạt hiệu quả cao. Để làm được điều này, GV phải đề ra mục tiêu kiến thức cần truyền đạt, nội dung trọng tâm của bài và phân bố thời gian hợp lý. Với những phần dễ không nên thuyết giảng mà cho HS tự đọc SGK và trả lời các câu hỏi hoặc làm các bài tập vận dụng; đối với những phần khó hơn cần có những hướng dẫn cụ thể để HS làm việc với SGK. Khi HS làm việc với SGK nên cho các em thời gian suy nghĩ, thảo luận tìm câu trả lời; không hỏi thúc, gây áp lực.

Ví dụ: Khi dạy bài Clo – Hóa học 10, GV dành nhiều thời gian hướng dẫn cho HS làm việc với SGK để nắm các kiến thức về tính chất vật lý, tính chất hóa học và điều chế; đối với phần ứng dụng, GV không thuyết giảng mà yêu cầu HS đọc SGK, tóm tắt các ứng dụng chính và lấy các ví dụ minh họa.

3.4. Sử dụng các phương pháp thích hợp với từng nội dung

Trong chương trình Hóa học phổ thông có các dạng bài:

- Các bài dạy về thuyết và định luật

hóa học cơ bản,

- Các bài dạy về nguyên tố và chất vô cơ,
- Các bài dạy về Hóa học hữu cơ,
- Các bài luyện tập, ôn tập,
- Các bài thực hành Hóa học.

Trong từng dạng bài lại chia ra thành các phần nhỏ, chẳng hạn: với dạng bài dạy về chất vô cơ thường gồm các phần: cấu tạo, tính chất vật lí, tính chất hóa học, ứng dụng, trạng thái tự nhiên, điều chế. Bài dạy về chất hữu cơ thì có: đồng đẳng, đồng phân, danh pháp, định nghĩa, phân loại, đặc điểm cấu tạo, tính chất vật lí, tính chất hóa học, điều chế, ứng dụng... Vì vậy, khi giảng dạy cần phải có phương pháp sử dụng SGK phù hợp với từng nội dung.

Ví dụ:

- Khi dạy về thuyết và định luật là những bài dạy khó, có nhiều khái niệm trừu tượng không thể hoặc khó tiến hành thí nghiệm hay dùng các phép tính để đi đến những kết luận; GV nên cho HS đọc SGK để nắm được nội dung, công nhận các quan điểm của các thuyết, sau đó vận dụng lí thuyết vào làm các bài tập cụ thể.

- Khi dạy về phần tính chất hóa học: đây là nội dung kiến thức quan trọng của bài, có thể cho HS làm việc cá nhân hoặc theo nhóm với các hình thức như đọc SGK, tóm tắt, trả lời câu hỏi, đặt câu hỏi cho từng nội dung.

3.5. Vận dụng linh hoạt các hình thức sử dụng SGK

Các hình thức sử dụng SGK chỉ thật sự có giá trị khi GV biết cách vận dụng linh hoạt trong dạy học. Khi vận dụng

các hình thức sử dụng SGK không nên cứng nhắc mà cần chú ý những điểm sau đây:

- Tùy theo trình độ HS, độ khó của kiến thức mà có sự lựa chọn hình thức sử dụng cho hợp lí;

- Tùy thuộc vào thời gian cho phép mà lựa chọn hình thức sử dụng để tránh tình trạng "cháy giáo án" hay "ướt giáo án".

- GV không ngừng thay đổi các hình thức để việc vận dụng trở nên mới lạ, thu hút HS tham gia vào quá trình học.

- Trong một tiết dạy GV nên kết hợp sử dụng nhiều hình thức bởi mỗi hình thức đều có thể mạnh riêng và sẽ giúp cho HS phát triển được nhiều kĩ năng khác nhau.

3.6. Kết hợp sử dụng với các phương tiện dạy học khác

Trong một tiết dạy, nếu GV chỉ sử dụng một phương tiện dạy học duy nhất có thể làm cho tiết học trở nên nhàm chán, không gây được hứng thú cho học sinh. Và Hóa học lại là một môn khoa học thực nghiệm với những đặc trưng riêng về môn học nên khi dạy học ngoài phương tiện chính là SGK thì GV cần kết hợp sử dụng các phương tiện dạy học khác như: giáo án điện tử, phiếu học tập, phương tiện trực quan, thí nghiệm.

Ví dụ: Khi dạy phần danh pháp của anken, GV có thể yêu cầu HS đọc SGK và hoàn thành phiếu học tập. Phiếu học tập gồm các câu hỏi về quy tắc đọc tên, yêu cầu HS đọc tên một số anken hoặc cho tên một số anken yêu cầu HS viết công thức cấu tạo.

3.7. Tạo hứng thú cho HS khi sử dụng SGK

Hứng thú là nền tảng của hệ động cơ, có tính chất rất quan trọng đối với các hoạt động nói chung và hoạt động nhận thức nói riêng. Hứng thú mạnh mẽ và lòng ham học hỏi chính là yếu tố tiên quyết để đạt được thành công. Vì vậy trong quá trình dạy học, GV cần có những biện pháp để tạo được sự hứng thú học tập của HS từ đó thôi thúc các em say mê học hỏi. Khi sử dụng SGK có thể gây hứng thú bằng cách:

- Thường xuyên thay đổi hình thức, phương pháp sử dụng nhằm tạo sự phong phú, đa dạng;

- Không ngừng tìm hiểu những phương pháp sử dụng tạo ra sự mới lạ trong học tập;

- Đưa ra những câu hỏi thú vị, những tình huống hấp dẫn, kích thích trí tò mò mà HS cần phải làm việc với SGK để tìm ra lời giải đáp;

- Khai thác các tư liệu trong SGK để giúp HS mở rộng thêm sự hiểu biết đồng thời thêm yêu thích bộ môn Hóa học;

- Phạm vi kiến thức trong các đề thi đều không nằm ngoài SGK nên việc bám sát SGK còn giúp HS học đúng trọng tâm, không học lan man, dành thời gian cho việc luyện tập và học các môn học khác; nếu HS nắm chắc những nội dung trong SGK thì hầu như sẽ cho kết quả tốt trong các kì thi.

3.8. Tăng cường việc kiểm tra, đánh giá

Kiểm tra, đánh giá là một bộ phận của quá trình dạy học nhưng có tính độc

lập tương đối với quá trình này. Việc kiểm tra, đánh giá không những giúp GV phát hiện ra thực trạng học tập của HS và tìm hiểu nguyên nhân của thực trạng đó mà nó còn giúp GV biết được tính hiệu quả của phương pháp giảng dạy mà GV đưa ra. Đây là cơ sở thực tế để GV điều chỉnh và hoàn thiện hoạt động dạy của mình cũng như hoạt động học tập của HS

GV có thể sử dụng những hình thức kiểm tra, đánh giá sau:

- Quan sát thái độ học tập của các em;

- Kiểm tra thông qua kết quả công việc của các em;

- Đánh giá qua điểm số các bài kiểm tra.

3.9. Nâng cao năng lực tư phạm

GV có năng lực tư phạm tốt sẽ dễ dàng vượt qua những khó khăn trong quá trình giảng dạy. Đặc biệt khi tổ chức cho HS làm việc với SGK – một hoạt động tương chừng như đơn giản nhưng không dễ thực hiện có hiệu quả. Vì vậy, người dạy cần không ngừng học hỏi, trau dồi kiến thức chuyên môn, kĩ năng tư phạm vững vàng.

Điều này có thể được thực hiện như sau:

- Thường xuyên thu thập, cập nhật các thông tin từ các sách, báo, tạp chí trên thư viện, mạng internet. Đây là nguồn cung cấp kiến thức rất phong phú và hữu ích;

- Không ngừng quan sát, nắm bắt tâm lí cũng như theo dõi kết quả học tập của HS để có những hiệu chỉnh phù hợp trong quá trình dạy học.

- Mạnh dạn trao đổi, chia sẻ những

khó khăn với các đồng nghiệp (cùng hoặc khác bộ môn giảng dạy) để cùng nhau tháo gỡ những vướng mắc;

- Tham gia các lớp tập huấn, các buổi nói chuyện chuyên đề, các diễn đàn giáo dục bổ ích để học hỏi, đúc kết kinh nghiệm cho bản thân.

4. Kết luận

SGK là phương tiện học tập rất gần gũi với HS, nếu biết cách sử dụng hiệu quả thì không những kết quả học tập được nâng cao mà còn giúp HS hình

thành thói quen đọc sách, kỹ năng tự học, tự nghiên cứu tài liệu. SGK giúp ích rất nhiều cho HS tự học, hình thành các kỹ năng cần thiết khi học lên các bậc cao hơn và trong quá trình học tập suốt đời. Song kiến thức về cuộc sống bên ngoài sách vở rất phong phú và đa dạng. Vì vậy, bên cạnh những kiến thức trong SGK, HS cũng cần được cung cấp thêm những kiến thức, kỹ năng của cuộc sống xã hội bên ngoài.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2001), *Các văn bản pháp luật hiện hành về Giáo dục – Đào tạo*, Nxb Thống kê.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), *Những vấn đề chung về đổi mới giáo dục trung học phổ thông môn Hóa học*, Nxb Giáo dục.
3. Trần Ngự Đán (2008), *Sách giáo khoa và phương pháp làm việc với sách giáo khoa Ngữ văn 10*, Luận văn Thạc sĩ, Trường ĐHSPTPHCM.
4. Đặng Thị Oanh, Nguyễn Thị Sửu (2006), *Phương pháp dạy học các chương mục quan trọng trong chương trình – sách giáo khoa Hóa học phổ thông*, Trường ĐHSPT Hà Nội.
5. Nguyễn Xuân Trường (2006), *Phương pháp dạy Học hóa học ở trường phổ thông*, Nxb Giáo dục.
6. Nguyễn Như Ý (2008), *Đại từ điển tiếng Việt*, Nxb Đại học Quốc gia TP HCM.

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 27-02-2013; ngày phản biện đánh giá: 25-3-2013; ngày chấp nhận đăng: 22-4-2013)